

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهادکشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

دستورالعمل فنی

طراحی برچسب خرماي بسته بندی شده

تهیه کنندگان

مژگان مقدم* احمد مستعان**

*کارشناس و **عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات خرما

و میوه‌های گرمسیری کشور

پائیز ۱۳۹۳

نشانی ناشر: اهواز، کیلومتر ۱۰ جاده ساحلی اهواز- خرمشهر

ص پ ۱۶-۶۱۳۵۵

مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

تلفن: ۰۶۱۱-۵۷۱۰۵۴۰ - ۰۶۱۱-۵۷۱۰۵۴۱ - دورنگار: ۰۶۱۱-۵۷۱۰۵۴۱

پست الکترونیک: dptfrii@yahoo.com

وبگاه: <http://khorma.areo.ir>

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

عنوان نشریه: طراحی برجسب خرمای بسته‌بندی شده

نام و نام خانوادگی نگارنده: مژگان مقدم و احمد مستعان

نام و نام خانوادگی ویراستاران: محمدرضا گرشاسبی و لیزا نبهانی

ناشر: موسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

شماره نشریه: ۴۶۲ / نخل / ۹۳

شمارگان (تیراژ): ۱۵ نسخه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳

پیشگفتار

بسته‌بندی محصولات غذایی به عنوان یک اصل در جوامع توسعه یافته شناخته می‌شود و پذیرش آن با توجه به رشد شاخص‌های اقتصادی - اجتماعی در کشورهای در حال توسعه نیز رو به گسترش است. بسته‌بندی آمیزه‌ای از جنبه‌های مختلف فنی محافظت کالا، تضمین سلامت مصرف، پیام‌رسانی، جنبه‌های هنری و تبلیغاتی است. جلوه این امر اغلب در طراحی مناسب برچسب کالا نهفته است و از این جهت برچسب را می‌توان سند هویت محصول بسته‌بندی شده به حساب آورد. از این رو دقت در طراحی برچسب مناسب می‌تواند نقشی کلیدی در شناساندن محصول به مصرف‌کنندگان و توفیق آن در بازار داشته باشد. خرما از جمله محصولات کشاورزی کشورهای اغلب در حال توسعه است که تقاضا برای ارائه آن به صورت بسته‌بندی شده بویژه در کشور ما در حال افزایش است. به منظور ارائه اطلاعات دقیق‌تر علمی محصول به مصرف‌کنندگان بر اساس استانداردهای روز دنیا، برچسب‌گذاری می‌تواند نقشی مهم در معرفی این میوه ارزشمند به عنوان یک محصول مهم در سبد غذایی خانواده داشته باشد.

احمد مستعان

رییس بخش تولید، تبدیل و نگهداری محصول

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۲
طراحی برچسب محصول خرما به صورت گام به گام.....	۲
۱- تعیین شکل و ابعاد.....	۳
۲- انتخاب رنگ پالت.....	۳
۳- نوشتن اطلاعات لازم.....	۴
الف- نام محصول.....	۵
ب- مواد تشکیل دهنده.....	۵
پ- زمان تولید، مصرف و نگهداری.....	۵
ت- مجوزها و استانداردها.....	۵
ث- اطلاعات تغذیه‌ای.....	۶
ج- مشخصات تولیدکننده.....	۶
چ- ارتباط با مشتری.....	۶
ح- سایر موارد.....	۶
منابع:.....	۷

مقدمه

در دنیای صنعتی کنونی، برچسب، هویت محصول بوده و از نظر مصرف‌کنندگان، محصولات بدون برچسب، محصولاتی با قابلیت اعتماد کم به شمار می‌آیند. برچسب‌گذاری مواد غذایی از جمله موارد ضروری در آگاهی دادن اطلاعات محصول به خریدار است؛ چرا که حق مسلم ایشان است تا از محتوای آن چه می‌خرد آگاهی کامل داشته باشد. این موضوع برای خرما نیز صادق است. اغلب خرما در بسته‌بندی‌های معمولی و نامناسب به دست مصرف‌کننده می‌رسد. امروزه با پیشرفت صنعت بسته‌بندی خرما، نیاز به طراحی برچسب اختصاصی بر اساس ضوابط و قوانین جهانی مانند کدکس، بیشتر احساس می‌شود. از سویی دیگر برچسب می‌تواند نقش مهمی در جلب مشتریان و مصرف صحیح محصول داشته باشد. از این‌رو رعایت اصول علمی در طراحی برچسب محصولات خرما، می‌تواند در سلامتی و بهبود فرهنگ مصرفی مردم تأثیرگذار باشد.

طراحی برچسب محصول خرما به صورت گام به گام

عوامل مهم در طراحی برچسب محصول شامل، رنگ، شکل، اندازه و محتوای آن می‌باشند.

۱- تعیین شکل و ابعاد برچسب

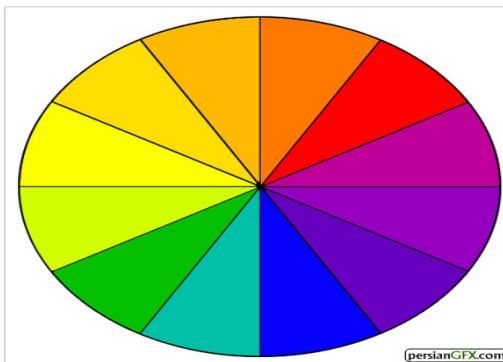
شکل برچسب از دو نظر تناسب با شکل بسته و اصول زیباشناختی محصول تعیین می‌شود. از این‌رو انتخاب شکل برچسب در گام نخست امری هنری است با این وجود توصیه می‌شود تا طراحی شکل برچسب به گونه‌ای باشد که بخشی از محصول قابل مشاهده بوده و گوشه‌های برچسب در حد امکان به صورت انحنادار انتخاب شوند. اندازه برچسب نیز باید با توجه به اندازه بسته طراحی شود، اگر خیلی بزرگ باشد تمام بسته را می‌پوشاند و اگر خیلی کوچک باشد دیده نمی‌شود. محل قرارگرفتن آن روی بسته خرما باید از قبل پیش‌بینی شود به طوری که بیشترین امکان دیده شدن آن وجود داشته باشد.

۲- انتخاب رنگ پالت^۱

انتخاب ترکیب رنگ از موارد اساسی در طراحی یک برچسب مناسب به شمار می‌آید. چرا که رنگ برچسب در جلب توجه مصرف کننده در زمان خرید بسیار تاثیر گذار خواهد بود. تئوری رنگ در طراحی برچسب بسیار پیچیده است اما یک اصل اساسی در این میان وجود دارد که همواره از رنگ‌هایی استفاده کنیم که در چرخه رنگ به یکدیگر نزدیک هستند. (شکل ۱) مثلاً برای یک پالت گرم از رنگ های قرمز، نارنجی و درجات مختلف زرد استفاده شود. رنگ خاکستری

۱_ پالت رنگ در ساده ترین تعریف طیف وسیعی از مجموعه رنگ های مورد استفاده برای خلق گرافیک یا یک اثربصری مبتنی بر رنگ های مختلف میباشد.

بیشتر برای بسته‌بندی محصولات شیمیایی و دارویی استفاده می‌شود و نباید برای بسته‌بندی خرما به کار گرفته شود. رنگ‌های خیلی روشن نیز مناسب نیستند؛ زیرا این رنگ‌ها به سختی دیده می‌شوند.

شکل ۱- پالت رنگ

۳- اطلاعات لازم

استفاده از قلم مناسب برای نوشتن مطالب بر روی برچسب بسیار مهم است باید مطمئن بود که وقتی اندازه قلم کوچک می‌شود همچنان خوانا باشد. نباید برچسب را با مطالب و نوشته‌های اضافی شلوغ و نامرتب جلوه داد. عنوان برچسب باید با فونت درشت چاپ شده تا به راحتی دیده شود. کلماتی مانند پروانه بهداشت، علامت تجاری و نشان حلال (در صورت استفاده) باید در پایین برچسب به صورت کوچک و قابل مشاهده آورده شوند به طوری که مصرف‌کننده در شرایط معمولی قادر به دیدن آنها باشد. مهم‌ترین اطلاعاتی که لازم است در برچسب خرما (بسته‌بندی شده) درج شوند شامل موارد زیر هستند:

الف- نام محصول

نام محصول باید ماهیت واقعی محصول را بیان کند. اگر عملیاتی روی خرما انجام شده باشد مانند بی هسته کردن، خرد کردن (چیپس کردن) مغزدار کردن، و باید در کنار نام محصول آورده شوند تا مصرف‌کننده بتواند به آسانی در خصوص انتخاب محصول تصمیم‌گیری کند.

ب- مواد تشکیل دهنده

آوردن نام مواد افزودنی در تهیه خرما فرآوری شده ضروری است. در صورتی که از روغن، آرد، مواد پرکننده و مواد دیگر استفاده می‌شود، باید به طور آشکار در برچسب آورده شوند.

پ- زمان تولید، مصرف و نگهداری

برچسب باید نشان‌دهنده تاریخ ساخت، زمان مناسب ماندگاری، تاریخ مصرف و شرایط مناسب نگهداری محصول باشد. این اطلاعات می‌تواند شیوه درست مصرف محصول را نشان دهد. به عنوان مثال می‌توان نسبت به شرایط دمایی محصول خرما برای دستیابی به بافت مطلوب آن در زمان مصرف اشاره نمود.

ت- مجوزها و استانداردها

نوشتن شماره مجوزها و پروانه‌های لازم مانند ساخت از سازمان غذا و دارو و کاربرد علامت استاندارد از موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران برای اطمینان از این که محصول خرما طبق شرایط و اصول بهداشتی تهیه و بسته‌بندی شده، ضروری است.

ث- تغذیه‌ای

برچسب محصولات خرما باید حاوی اطلاعات تغذیه‌ای مربوطه بوده و میزان ترکیبات و مقدار انرژی در هر ۱۰۰ گرم آن در قالب یک جدول آورده شود.

ج- مشخصات تولیدکننده

آوردن نام و نشانی شرکت و کشور تولید کننده و علامت تجاری روی برچسب ضروری است.

چ- ارتباط با مشتری

نشانی، تلفن و مسیرهای ارتباطی که مصرف کننده بتواند انتقادات و پیشنهادات خود را در مورد محصول بیان کند، باید در حاشیه برچسب آورده شود.

ح- سایر موارد

در صورتی که در فرآیند ضد عفونی خرما از روش پرتو دهی استفاده شده است آوردن نماد مربوطه روی برچسب ضروری است (نماد رادورا).

استفاده از عکس و تصاویر گرافیکی مانند نخل و میوه در برچسب محصول خرما به شرطی که مغایرتی با محصول بسته بندی شده نداشته باشد ایرادی ندارد.

(شکل ۲)

شکل ۲- نمونه تصویر گرافیکی برچسب خرما

منابع:

CODEX ALIMENTARIUS. 2007. Food Labeling. World Health Organization and Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 51pp.